

Στα τέλη του Ιουνίου με αρχές του Ιουλίου του 1940, κανένας δεν πολεμούσε στην Ευρώπη. Οι μάχες είχαν μεταφερθεί στην Αφρική με αντιπάλους τους Άγγλους και τους Ιταλούς. Στη «γηραιά ήπειρο», οι Γάλλοι είχαν καταθέσει τα όπλα και οι Ιταλοί δεν είχαν ακόμη επιτεθεί στην Ελλάδα. Στην απέναντι ακτή της Μάγχης, το αγγλικό νησί ήταν ό,τι απέμενε ως στόχος του Χίτλερ στη Δύση. Το σχέδιο «Θαλάσσιος Λέων», προέβλεπε απόβαση των Γερμανών στην Αγγλία, έπειτα από σωστή προπαρασκευή.

Η πρώτη φάση ανήκε στην αεροπορία, που είχε καθήκον να εξαρθρώσει την αγγλική RAF και να γονατίσει τις μεγαλουπόλεις. Η δεύτερη φάση περιλάμβανε την απόβαση, που, χρονικά, είχε τοποθετηθεί στα μέσα Σεπτεμβρίου. Οι προκαταρκτικές αναγνωριστικές επιθέσεις της Λουφτβάφε άρχισαν στις 10 Ιουλίου. Η πρώτη, σύμφωνα με το σχέδιο, αεροπορική επιδρομή είχε προγραμματιστεί για τις 5 Αυγούστου. Άρχιζε η μάχη της Αγγλίας.

Η κακοκαιρία, που έπληττε την Αγγλία, έγινε αιτία να μετατεθεί η έναρξη της εφαρμογής του σχεδίου «Θαλάσσιος Λέων». Ξεκίνησε στις 8 Αυγούστου 1940. Εκείνη την ημέρα, βομβαρδίστηκαν όλα τα αγγλικά λιμάνια στη Μάγχη. Η επίθεση αποκρούστηκε με εύστοχες βολές αντιαεροπορικού, ενώ τεράστια αερόστατα εμποδίζαν τη δράση των στούκας. Τα λίγα χαρικέιν, που σηκώθηκαν, έδωσαν τρομερές μάχες στον αέρα. Οι αερομαχίες κράτησαν όλο τον Αύγουστο αλλά η ανάγκη της έγκαιρης ειδοποίησης για επικείμενη αεροπορική επίθεση, γινόταν θέμα επιβίωσης. Στα εργαστήρια του στρατού και της αεροπορίας, τα πειράματα διαδέχονταν το ένα το άλλο με ρυθμό ριπών πολυβόλου. Το ραντεβού για την οριστική έκβαση της μάχης, είχε αθέλητα δοθεί για τις 15 Σεπτεμβρίου, ημέρα που κατά το αρχικό σχέδιο των Γερμανών θα γινόταν η απόβαση.

Ξημέρωνε κυριακάτικη λιακάδα την κρίσιμη εκείνη ημέρα, 15 Σεπτεμβρίου του 1940. Ο πρωθυπουργός της Αγγλίας, Ουίνστον Τσόρτσιλ, θέλησε να βγει μια βόλτα. Του σύστησαν να επισκεφτεί τον θάλαμο επιχειρήσεων, το διοικητήριο που συντόνιζε ολόκληρη την εγγλέζικη άμυνα. Πήγε. Χάζεψε αρκετές ώρες τον τρόπο της εκεί δουλειάς και, κατά το μεσημέρι, αποφάσισε να επιστρέψει. Ένα κόκκινο φωτάκι άρχισε ν' αναβοσβήνει ξαφνικά, σημαίνοντας συναγερμό. Ο πρωθυπουργός ρώτησε, τι συμβαίνει. Του είπαν πως «πολλά» γερμανικά αεροπλάνα έρχονταν από την πλευρά της Μάγχης. Ελάχιστα λεπτά αργότερα, τα «πολλά» προσδιορίστηκαν σε «πάνω από εκατό» και αμέσως μετά συγκεκριμενοποιήθηκαν σε «250, ακριβώς». Τα αγγλικά αεροπλάνα σηκώθηκαν έγκαιρα και, για πρώτη φορά, περίμεναν τον εχθρό στον αέρα.

Την Κυριακή, 15 Σεπτεμβρίου του 1940, είχαν διαλέξει οι Γερμανοί για την πιο μεγάλη τους επίθεση κατά του Λονδίνου. Με έκπληξη, διαπίστωσαν ότι η βρετανική αεροπορία τους περίμενε στον αέρα. Οι αερομαχίες κράτησαν ως τη νύχτα. Οι Άγγλοι ανακοίνωσαν πως κατέρριψαν 195 αεροπλάνα. Είχαν ρίξει μόλις εξήντα και είχαν χάσει σαράντα. Όμως, είχαν νικήσει και είχαν σώσει την πρωτεύουσά τους από τον βομβαρδισμό. Ο Χίτλερ ανακοίνωσε στους επιτελείς του πως η απόβαση στην Αγγλία «αναβάλλεται». «Ματαιώνεται», ήθελε να πει. Δεν ξέρουμε, αν έμαθε ποτέ ότι διάλεξε για τη μεγάλη του επίθεση τη μέρα ακριβώς, που λειτούργησε για πρώτη φορά, το [Ra]dio [D]election [a]nd [r]anging, -στα ελληνικά, μηχανήμα ανακάλυψης και εντοπισμού, μέσω ασυρμάτου: Το RADAR.

Με όλα τούτα, η Αγγλία του Τσόρτσιλ γινόταν από τα πράγματα η ηγέτιδα δύναμη των εμπολέμων κατά του άξονα, με την Αμερική του Ρούσβελτ ουδέτερη και τη Σοβιετική Ένωση του Στάλιν αδρανή σύμμαχο των Γερμανών. Οι επόμενοι οκτώ μήνες επικεντρώθηκαν στα Βαλκάνια, με τους Έλληνες να πετυχαίνουν τις πρώτες ηρωικές νίκες κατά του άξονα, επί εδάφους. Ο Τσόρτσιλ πίεζε τον Ρούσβελτ για πιο ενεργητική υποστήριξη του αντιφασιστικού μετώπου. Στις 11 Μαρτίου του 1941, το κογκρέσο των Ηνωμένων Πολιτειών ψήφιζε το νόμο περί δανεισμού και εκμίσθωσης, ύστερα από πρόταση του προέδρου Φραγκλίνου Ρούσβελτ. Ξεκινούσε έτσι ο ποταμός της βοήθειας σε όσους εξακολουθούν να μάχονται τον άξονα. Ελλάδα και Γιουγκοσλαβία δεν πρόλαβαν να επωφεληθούν, καθώς τον επόμενο μήνα βρέθηκαν στο μάτι του κυκλώνα της γερμανικής πολεμικής μηχανής. Είχε όμως γίνει το πρώτο μεγάλο βήμα.

Η επίθεση εναντίον της Σοβιετικής Ένωσης (22 Ιουνίου του 1941) έφερε τον Στάλιν και την απέραντη Σοβιετική Ένωση στο πλευρό των συμμάχων. Ο Ρούσβελτ επέκτεινε και προς τα εκεί την ισχύ του νόμου περί δανεισμού και εκμίσθωσης. Ο Τσόρτσιλ όμως απαιτούσε πιο πολλά. Τα μέτωπα δεν ήταν πια των κομμουνιστών και αντικομμουνιστών αλλά των μαχητών υπέρ της ελευθερίας και των δυνάμεων του φασισμού και του ναζισμού.

Οργανώθηκε μια συνάντηση, η πρώτη κορυφής, κρυφά από τις μυστικές υπηρεσίες. Στις 9 Αυγούστου (1941), το βρετανικό καταδρομικό «Πρίγκιπας της Ουαλίας», που μετέφερε τον Τσόρτσιλ, συναντιόταν στην παραλία της Νέας Γης, απέναντι από τις канаδικές ακτές, με το αμερικανικό «Αυγούστα», που είχε τον Ρούσβελτ επιβάτη. Η κοινή διακήρυξη, που υπέγραψαν στις 12 του μήνα, έμεινε γνωστή ως «Χάρτης του Ατλαντικού» και ίσχυσε ως το τέλος του πολέμου.

Συνοπτικά, οι δυο ηγέτες διακήρυσσαν την αντίθεσή τους στις βίαιες εδαφικές επεκτάσεις και αλλαγές συνόρων, έβαζαν σκοπό τους την οριστική συντριβή «της ναζιστικής τυραννίας», αναγνωρίζανε στους λαούς το δικαίωμα να επιλέγουν τον τρόπο διακυβέρνησή

τους (δίνοντας έτσι «άφεση αμαρτιών» στον κομμουνισμό) κι έβαζαν τα πρώτα λιθαράκια για μια πολιτική μελλοντικού παγκόσμιου αφοπλισμού. Ο Στάλιν προσχώρησε (24 Σεπτεμβρίου του 1941), συμφωνώντας απόλυτα.

Ήταν απλά ένα χαρτί. Ένα «παλιόχαρτο», όπως το αποκάλεσε περιφρονητικά ο Γκέμπελς. Στους υποταγμένους όμως λαούς της Ευρώπης έμοιαζε με βάλσαμο και με μια υπόσχεση ότι ο αγώνας θα συνεχιζόταν ως την πλήρη συντριβή του Χίτλερ και του Μουσολίνι. Γι' αυτό άλλωστε ο Γκέμπελς έδωσε εντολή στα όπου γης φερέφωνα να ξεκινήσουν εκστρατεία εξευτελισμού και διασυρμού του περιεχομένου του «Χάρτη». Η ιαπωνική επίθεση στο Περλ Χάμπορ, τον επόμενο Δεκέμβριο, ανάγκασε τους Αμερικανούς να μπουν για τα καλά στο παιχνίδι.

(Ελεύθερος Τύπος, 14-17.8.2013)